

Minister Finansów

Warszawa, 5 marca 2025 roku

Sprawa: Interpelacja nr 8106 posłanki Pani Agnieszki Marii Kłopotek w sprawie zmiany zasad finansowania jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności gmin, na terenie których znajdują się parki narodowe, krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu i inne formy ochrony przyrody

Znak sprawy: ST1.054.2.2025

Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 8106 posłanki Pani Agnieszki Marii Kłopotek w sprawie zmiany zasad finansowania jednostek samorządu terytorialnego, w szczególności gmin, na terenie których znajdują się parki narodowe, krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu i inne formy ochrony przyrody – proszę przyjąć poniższe informacje.

Reforma dochodów jednostek samorządu terytorialnego (JST) wprowadzona ustawą z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego¹ ma na celu wzmocnienie i ustabilizowanie finansów JST w sposób systemowy. Założeniem reformy było, aby dochody samorządów zwiększały się w sposób przewidywalny.

Nowy system dochodów JST, uwzględnia m.in. specyfikę poszczególnych kategorii JST, obejmując przy tym nie tylko kwestię zróżnicowań dochodowych ale również kwestię potrzeb wydatkowych JST wynikających z realizowanych zadań.

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami, głównym źródłem dochodów jednostek samorządu terytorialnego są dochody podatkowe, zaś subwencje z budżetu państwa mają charakter uzupełniający.

Zamiast części subwencji ogólnej, wprowadzono pojęcie potrzeb finansowych JST, które to potrzeby podlegają finansowaniu zwiększonymi dochodami z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT, a - w przypadku, gdy będą one niewystarczające - subwencją

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1572 i 1717

ogólną z budżetu państwa. Potrzeby finansowe są elementem kalkulacyjnym do ustalenia subwencji ogólnej z budżetu państwa.

Wśród potrzeb finansowych są tzw. potrzeby ekologiczne, mające na celu ustalenie dochodów JST z uwagi na ich szczególny charakter. Potrzeby ekologiczne ustalane są dla wszystkich JST, na terenie których znajdują się obszary o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronione, m.in.: parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu oraz strefy ochrony krajobrazu ustanawiane w tych obszarach, a także obszary Natura 2000.

Wielkość potrzeb ekologicznych zależy od powierzchni poszczególnych form ochrony przyrody oraz stawki przyjętej dla danej formy ochrony.

W przypadku gdy jeden obszar jest objęty różnymi formami ochrony przyrody, do wyliczeń potrzeb ekologicznych przyjmowany jest obszar o najwyższej wadze. Potrzeby te dla danego samorządu terytorialnego obliczane są jako suma iloczynów powierzchni danego obszaru chronionego i stawki za 1 ha powierzchni obszaru chronionego, przy czym poszczególnym formom ochrony przyrody nadano różne wagi, w zależności od wartości przyrodniczej oraz stopnia ograniczeń działalności gospodarczej danego obszaru.

Zgodnie z art.7 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego kwotę potrzeb ekologicznych ustala minister właściwy do spraw środowiska. Potrzeby ekologiczne wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w 2025 r. wynoszą 1.469.333.522,15 zł, w tym potrzeby ekologiczne gmin wynoszą 1.086.335.843,94 zł. Potrzeby ekologiczne są finansowane poprzez zwiększone dochody z tytułu udziału w podatkach PIT i CIT lub gdy to zwiększenie dochodów podatkowych będzie niewystarczające do pokrycia potrzeb finansowych – wówczas taka JST otrzymuje także subwencję ogólną.

Wsparcie to ma na celu ograniczenie bariery w tworzeniu i rozwoju obszarów chronionych w Polsce i powinno wpłynąć pozytywnie na zmianę podejścia mieszkańców i samych JST do nowych obszarów chronionych, co będzie sprzyjało zrównoważonemu rozwojowi kraju.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że w roku 2025 dla gmin, w których powierzchnia parku narodowego, znajdująca się na terenie gminy, jest większa niż 20 % powierzchni tej gminy lub powierzchnia parku narodowego na obszarze gminy jest większa niż 2000 ha, zostaną przeznaczone środki rezerwy na uzupełnienie dochodów jednostek samorządu terytorialnego, w wysokości 40 000 tys. zł. Podziału tej kwoty dokona minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska - stosownie do art.91 ust.2 ww. ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Jeśli zaś chodzi o sposób monitorowania efektywności wykorzystania środków, zwłaszcza w kontekście wspierania rozwoju turystyki i "zielonych miejsc pracy" w gminach objętych ochroną przyrody, to należy mieć na uwadze, że o przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu udziału w podatku PIT i w podatku CIT oraz z subwencji ogólnej decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

W tym miejscu warto dodać, że do 30 czerwca 2026 r. Minister Finansów przygotowuje i przedłoży reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego informację o skutkach obowiązywania ustawy o dochodach jednostek samorządu

terytorialnego², obejmującą m.in. wprowadzone rozwiązania w zakresie potrzeb ekologicznych.

W zakresie pytania dotyczącego dodatkowej formy wsparcia finansowego lub funduszy celowych dla gmin, które muszą zmierzyć się z unikalnymi wyzwaniami związanymi z zarządzaniem obszarami chronionymi, a także z potrzebą rozwoju infrastruktury i poprawy jakości życia mieszkańców uprzejmie informuję, że w tym obszarze dane co do zakresu i wysokości wsparcia zarówno z budżetu państwa jak i ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pozostają w gestii Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Natomiast informacje - o środkach pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, które mogłyby stanowić również formę wsparcia finansowego dla tych gminy - pozostają w zakresie właściwości Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Hanna Majszyk
podsekretarz stanu

² Art. 119 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego